

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 31/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomststöd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 18 september 2009 en proposition med förslag till lag om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om ändring och temporär ändring av lagen om utkomststöd (RP 153/2009 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- bostadsråd Raimo Kärkkäinen, social- och hälsovårdsministeriet
- forskare Jouko Karjalainen, Institutet för hälsa och välfärd.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Företagarna i Finland.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring och temporär ändring av lagen om utkomststöd ska ändras. Giltighetstiden för bestämmelsen om att en del av förvärvsinkomsterna för personer som får utkomststöd ska lämnas obeaktade när stöd beviljas ska enligt förslaget förlängas. Den gäller nu till ut-

gången av 2009, men föreslås gälla som temporär till utgången av år 2010.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2010 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår att det försök med samordning av utkomststöd och förvärvsinkomster som inleddes 2002 och som ursprungligen skulle gälla tre år temporärt förlängs till utgången av 2010. Syftet med reformen är att uppmuntra personer

som omfattas av utkomtskydd för arbetslösa eller som helt saknar inkomster och därmed får utkomststöd att söka sig ut på arbetsmarknaden, även om de får en mycket anspråkslös förvärvsinkomst på grund till exempel av att arbetet är deltidsjobb eller kortvarigt.

Uppföljande undersökningar om effekterna av privilegierade inkomster har gjorts bara 2002—2004. Då visade det sig att inkomsterna för dem som får utkomststöd hade ökat klart mindre än vad som antogs när försöket inleddes. Trots att de positiva effekterna av försöket har visat sig mycket obetydliga också efter 2004 har försöket i alla fall varit till nytta för en del kunder och merkostnaderna för kommunerna har varit små.

Försöket har alltså inte uppfyllt förväntningarna i den meningen att beslutet att inte beakta privilegierade inkomster inte har haft särskilt stor pådrivande eller sysselsättningsfrämjande effekt och bara en obetydlig effekt för relationen mellan primära och sekundära förmåner. Däremot har försöket tydligare än hittills lyft fram problemen med att samordna arbetsinkomster och social trygghet. Arbetsinkomster minskar i sig behovet av utkomststöd men ökar det genom att de minskar arbetsmarknadsstödet och bostadsbidraget. Samordningen innebär inte bara mångfalt mer administrativt arbete utan också stor osäkerhet för kunden.

En reform av den sociala tryggheten är under beredning och då är det tänkt att den grundläggande tryggheten ska förbättras så att den är tillräcklig i olika livssituationer och att sistahandsalternativet med utkomststöd ska kunna undvikas. I reformen gäller det som sagt att lyfta fram det förebyggande utkomststödet roll och se till

att utkomststödet grunddel är tillräckligt stor för att hålla jämna steg med utvecklingen i levnadskostnaderna (ShUB 18/2009 rd). De nuvarande problemen med samordningen av olika förmåner bör dessutom åtgärdas. Regeringens SATA-kommitté, som bereder en reform av den sociala tryggheten, har ännu inte lagt sina slutliga förslag och därför finns det goda argument för att förlänga försöket med ett år.

Utskottet vill här lyfta fram behandlingstiderna när det gäller ansökningar om utkomststöd. Med det försämrade sysselsättningsläget har ansökningarna om utkomststöd ökat i snabb takt, och inte minst i de större städerna klarar man inte av att behandla nya ansökningar inom den tid som lagen föreskriver. Med hänsyn till att utkomststödet är den sista förmånen är det speciellt viktigt att kunden får sitt beslut om stöd utan dröjsmål. Det måste ses till att resurserna för att behandla ansökningar om utkomststöd räcker till för att kundens rätt till nödvändig försörjning och omsorg inte ställs på spel. Utskottet påpekar att kommunerna i enlighet med lag måste se till den omedelbara försörjningstryggheten också i kristider.

Förslag till beslut

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 6 oktober 2009

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Risto Autio /cent
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Jukka Mäkelä /saml

Markku Pakkanen /cent
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.